

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XVI—XVII

BELGRADE
1985—1986



<http://www.balcanica.rs>

ропских држава и у њеној реализацији у оба светска рата.

Дело професора Мадајчика обогаћује наше досадашње знање о периоду другог светског рата и у информативном погледу. Аутор је, наиме, прегледао и искористио огроман број извора у домаћим и страним архивама, од којих неке истраживачи досад нису имали у рукама. Проницљива архивска истраживања дала су резултате — у књизи је прикупљен и објављен огроман број информација, те захваљујући томе, она представља праву ризницу обавештења о историји другог светског рата и периода од десетак месеци који су му претходили.

Информативној вредности овог дела доприносе и добро изабране

илустрације, графикони и карте. Књига Чеслава Мадајчика о фашизму и окупацијама не само што проширује и продубљује наше знање о окупираним земљама и земљама окупаторским (1938—1945), већ нагони и на размишљања о многим проблемима непосредно и посредно везаним за сваки рат. Књига представља значајно дело светске историографије које је посвећено проблематици другог светског рата, чије би најважније тезе требало што хитније превести на светске језике и на тај начин их учинити приступачним свима који се интересују за ову проблематику у другим земљама света.

Чеслав Лучак

УЧЕШЋЕ РУМУНИЈЕ У СЛАМАЊУ НАЦИСТИЧКЕ НЕМАЧКЕ

Gheorghe Zaharia, Ion Cupşa, *Participarea României la infringerea Germaniei naziste*, Editura Politică, Bucureşti 1985, 361 стр.

У последњој деценији појавило се неколико књига у Румунији које говоре о суделовању ове земље у антихитлеровском рату, имајући у виду да је буржоаска Краљевина Румунија, силом прилика, била принуђена да учествује у рату противу Совјетског Савеза. Поменуте књиге немају намеру да оправдавају поступак Краљевине Румуније, али посебно истичу да је 23. августа 1944. године румунски народ учинио револуционаран корак прелазећи на страну савезника и устајући против нацистичке Немачке.

Књига коју приказујемо настоји да говори не само о преласку Румуније на страну савезника, уз очување војне силе, већ и о војним операцијама које је на румунској територији и в иностранству водила румунска армија, а у циљу сламања фашизма.

Књига је подељена на пет поглава. Док прво поглавље (стр. 39—109) говори о борби патриот-

ских снага, са Комунистичком партијом Румуније на челу, за ослобођење земље од фашизма, указујући на режим успостављен септембра 1940. и јануара 1941. године, као и на отпор војно-фашистичкој диктатури, антисовјетском рату и припреми за политичко и војно ослобођење, дотле је друго поглавље (стр. 110—158) посвећено почетку националне и социјалне револуције, у исти мах антифашистичке и антиимперијалистичке. Ово поглавље говори о начину на који је изведен устанак у августу 1944. године, као и о његовом значају са чисто румунског и међународног гледишта. У исти мах приказана је и борба широких народних маса са Комунистичком партијом Румуније на челу и другим прогресивним снагама у смислу демократског преображаја земље.

Даља поглавља говоре о ратним операцијама које су румунске трупе водиле против наци-

стичке Немачке на румунској територији и ван границе. Тако, треће поглавље (стр. 159—212) говори о борбама румунске армије у Трансилванији и румунском Банату, док четврто поглавље (стр. 213—325) даје пуну слику борби коју је румунска армија водила у Мађарској, Чехословачкој и Аустрији. Ма колико замерки читалац могао да учини овој књизи, ова два поглавља мораће да прихвати, јер су изашла из пера војника по позиву.

Пето поглавље (стр. 326—340) говори о општем билансу румун-

ске револуције и њеним економским и хуманистичким прилозима који су се одразили у новој социјалистичкој републици.

Књига је пропраћена општим индексом (стр. 345—361) који олакшава служење овом публикацијом, коју су аутори писали на основу веома богате архивске грађе, а која баца много светла на једну успешно обављену револуцију, уз чување војних и државних снага — револуцију која је земљу преобразила у социјалистичку републику.

Милан Ванку

НИКОЛАЕ ТИТУЛЕСКУ У ОПШТОЈ ДИПЛОМАТСКОЈ БОРБИ ЗА МИР

Constantin I. Turcu, Ioan Voicu, *Nicolae Titulescu in universul diplomației Păcii*, Editura Politică, București 1984, 450 str.

Нема сумње да Николае Титулеску представља једну од најугледнијих личности не само румунске него и светске дипломатије између два светска рата. Старије генерације сећају се да је његово име било стално везано за дневну штампу тога времена, а модерна историографија која се бави поменутих раздобљем сагледава — тек данас, после дуже временске дистанце — прави лик и права настојања ове необичне личности светске дипломатије.

Књига је подељена на пет поглавља. Прво поглавље (стр. 11—123), дато под насловом „Дипломатска заштита“, говори о основним законима дипломатије да би истакло Титулесково залагање за румунске интересе. Оно се заснивало на преговорима као инструменту сарадње између једнаких. Истовремено, Титулеску је представљен као организатор румунског дипломатског апарата.

Друго поглавље (стр. 124—247), чији је наслов „Универзалност односа пријатељства и сарадње“, говори најпре о билатералној дипломатији као средству упознавања и приближавања међу народима. Затим наставља о мулти-

латералној дипломатији као школи сталног разумевања. Ту је реч о разним доменима на којима се развијао дипломатски рад румунског министра иностраних послова.

Треће поглавље (стр. 248—312) говори о дипломатији и праву на мир како их види румунски државник. За њега је неокрњени мир представљао највиши идеал дипломатске активности, док је опште поштовање међународних закона било гранитна основа мира. Другим речима, његова схватања су се заснивала на примени права и одбацивању силе.

Четврто поглавље (стр. 313—347), чији је наслов „Мостови кроз векове“, говори о далекосежности спољне политике којом се руководио Титулеску, док пето поглавље (стр. 348—370), под насловом „Савременост неких моралних вредности“, покушава да укаже на заснованост и етику Титулескових погледа.

На странама 371—393. аутори дају преглед најважнијих догађаја из живота и рада овог великог дипломате (1882—1941) који је умро у изгнанству у Кану са непуних 59 година живота. Књига